

2021/2022

Pædagogisk læreplan for Glamsbjerg Børnehus

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Ramme for udvikling af den pædagogiske læreplan	4
Kort præsentation	5
Pædagogisk grundlag	6
Børnesyn, Dannelse og Børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	7
Pædagogisk læringsmiljø	10
Samarbejde med forældre om børns læring	11
Børn i udsatte positioner	13
Et sammenhængende børneliv • Sammenhæng til børnehaveklassen	15
Inddragelse af lokalsamfundet	16
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	17
De seks læreplanstemaer • Alsidig personlig udvikling • Social udvikling • Kommunikation og sprog • Krop, sanser og bevægelse • Natur, udeliv og science • Kultur, æstetik og fællesskab	18 18 19 20 21 22 23
Evalueringskultur	25

Forord – Glamsbjerg Børnehus

Glamsbjerg Børnehus er en del af Glamsbjerg Fri- og Efterskole. Vi arbejder tæt sammen med Assens Kommune og finder det derfor naturligt at lægge os op ad kommunens skabelon for pædagogisk læreplan.

Vores pædagogiske lærerplan er dynamisk og redigeres løbende.

Forord - Assens Kommune om den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for personalets pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse i dagtilbuddet. Legen er grundlæggende for børnenes trivsel, udvikling og læring. Børneperspektivet er tydeligt i den pædagogiske praksis og forældre og dagtilbud samarbejder om barnets/børnenes udvikling og læring. Læreplanen er et levende dokument, som beskriver pædagogiske overvejelser og refleksioner i relation til de intentioner, mål og krav som fremgår af Dagtilbudsloven.

Læreplanen bygger på Børne- og Undervisningsministeriets "Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold" samt "Skabelon til pædagogisk læreplan".

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan. Den konkrete læreplan angiver en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til den aktuelle børnegruppe.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver de pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

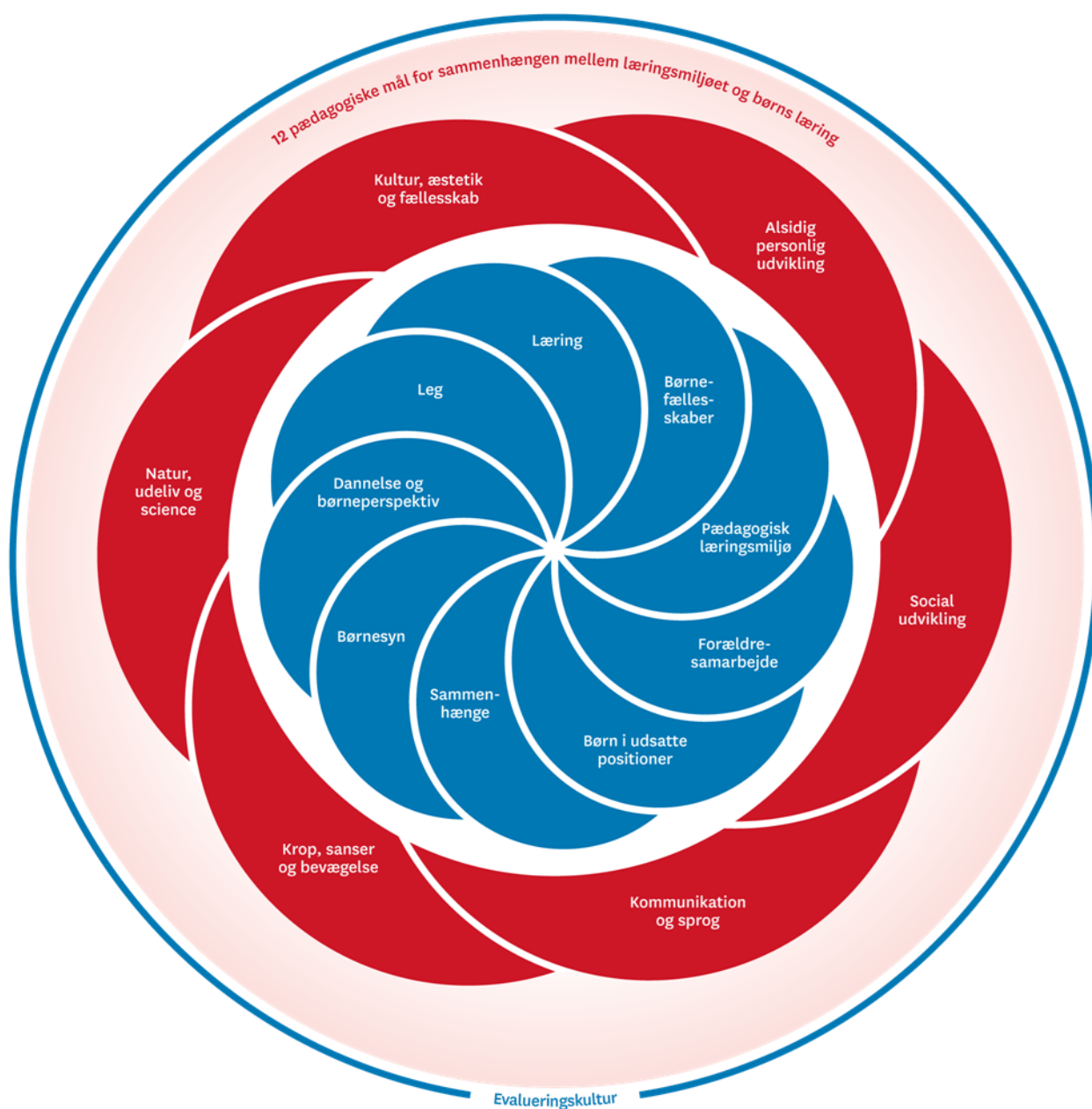
Læreplanen indgår samtidig i det lovpligtige tilsyn som et vigtigt supplement til Kvalitetsaftalen - og er her suppleret med vigtige kommunale politikker og strategier.

3

Læs mere om [Assens Kommunes Børne- og Ungepolitik](#).

Ramme for udvikling af den pædagogiske læreplan

Denne blomst beskriver visuelt den nye dagtilbudslov – både det fælles pædagogiske grundlag og læreplanerne.

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#).

Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der løbende til publikationen.

Kort præsentation

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Glamsbjerg Børnehus er et lille integreret, overskueligt og hyggeligt Børnehus, som er normeret til 44 børnehavebørn og 14 vuggestuebørn. Vi er som udgangspunkt stueopdelt, men børnene er ind delt i aldersgrupper flere gange om ugen, hvor vi arbejder ude fra barnets "nærmeste udviklingszone" og laver alderssvarende aktiviteter. Vi voksne samarbejder også på tværs af stuerne for at bringe vores faglighed, viden og kompetencer bedst i spil.

Vi ligger fysisk sammen med skolen, som vi hører sammen med og benytter derfor skolens faciliteter som f.eks. gymnastiksalen, legepladsen, SFO-lokaler, Solhytten og sangsalen. Vi deltager også i arrangementer på skolen, når det skaber værdi og giver mening. Her kan nævnes arrangementer som f.eks. Cirkusforestillinger, Musicalion og løb.

For at skabe mere sammenhæng og helhed mellem børnehuset og skolen, har vi udvidet vores samarbejde med SFO'en på den måde, at pædagogerne i Børnehuset varetager morgen-SFO'en og holder åbent i SFO'en hver dag 6.30-8.00 efter sommerferien. Desuden er der sampasning i Børnehuset i ferier. Børnene i børnehaven har stor glæde af, at skolen på den måde meget tidligt bliver en naturlig del af hverdagene, samt at overgangen til skolen bliver meget lettere, når børnene i forvejen kender og bruger skolen.

Vi bor i et hus med mange små rum, hvor børnene kan fordele sig, fordybe sig og få ro til deres lege. Desuden har vi 2 gode og store legepladser med bakker, klatretræer, gemmesteder, frugttræer og buske, der er med til blandt andet at styrke børnenes motoriske og sansemotoriske kompetencer. På legepladsen har vi mange plantekasser. Vi planter f.eks. blomster, sår græskar, gulerødder og ærter sammen med børnene og passer dem også sammen med børnene.

Vi ligger heldigvis også meget tæt på Krengerup Skov og bruger skoven meget flittigt ift. vores pædagogiske aktiviteter som f.eks. løb i skoven, motoriske aktiviteter i "Mørkeskoven med de mange grøfter", vi fortæller eventyr om skovtrolde, bygger huler, klatrer op i træerne og lærer naturen og årstiderne at kende. Alle børn er i skoven mindst én gang om ugen.

Vi har musik én gang om ugen – både i vuggestuen og børnehaven, og musikaktiviteterne er en blanding af gentagelser og nye sange/sanglege. I dagligdagen lægger vi ligeledes stor vægt på sang, sanglege, rim og remser. Derudover gør vi meget ud af vores traditioner som f.eks. Faste-lavn, jul, Halloween, påske og sommerfesten.

Vi samarbejder med lokalsamfundet og benytter os af de muligheder, der findes i lokalområdet, f.eks. biblioteket, Glamsdalens Idrætsefterskole, genbrugsstationen, biografen, kirken, lokale håndværkere og Børnenes dag i september.

Det er vigtigt for os, at børnene bliver set, hørt og forstået. Vi respekterer og anerkender børnene præcist, som de er. De er ligeledes vigtigt for os at skabe læringsmiljøer, der gør det muligt at indgå i tætte relationer og legefællesskaber, der er betydningsfulde og meningsfulde. Vi tror på, at meningsfulde relationer og inkluderende fællesskaber er fundamentet for al trivsel, læring, dannelse og udvikling.

Pædagogisk grundlag

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.

Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.

De centrale elementer er:

- Børnesyn. Det at være barn har værdi i sig selv.
- Dannelse og børneperspektiv. Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- Leg. Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter, udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- Pædagogisk læringsmiljø. Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- Forældresamarbejde. Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- Børn i udsatte positioner. Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- Sammenhæng til børnehaveklassen. Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

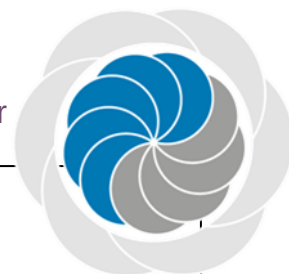
Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.

Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

6

Først forholder vi os til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og Børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

Her beskriver vi, hvordan disse fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag kommer til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os i Glamsbjerg Børnehus og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Det allervigtigste for os er, at børnene oplever sig trygge og får opfyldt deres basale behov som f.eks. omsorg, trygge tilknytninger, kropskontakt, mad og søvn. Små børns tilknytning og samspil med de voksne er helt afgørende for, hvordan børnene håndterer følelser og danner gode legerektioner. Samt hvordan børnene klarer sig i livet.

Vores værdigrundlag tager afsæt i et børnesyn, der bygger på en inkluderende og anerkendende tilgang.

For os betyder anerkendelse at se det enkelte barn som et selvstændigt og unikt væsen med rettigheder og indflydelse på sit eget liv. Anerkendelse af, at vi er forskellige som mennesker. Vi har forskellige vilkår, oplevelser og erfaringer i vores liv, der gør, at vi opfatter ting forskellige og dermed handler på forskellige måder.

Anerkendelse er for os ikke ensbetydende med, at lige meget, hvad man gør, er det i orden. Hvis et barn eksempelvis bruger grimme ord eller slår, når han/hun bliver vred, er handlingen ikke accepteret, men vi kan være anerkendende over for barnets følelser, og vi går i dialog med barnet og hører, hvad der er sket. Derefter sætter vi ord på barnets følelser: "Jeg kan se, at du bliver vred, fordi du kunne tænke dig at lege med bilen lige nu" og derefter hjælper vi barnet med at finde på andre måder at handle på via guidning og positive handleanvisninger. På den måde lærer barnet at sætte ord på sine ønsker og behov på en god og hensigtsmæssig måde, og barnet tilegner sig hensigtsmæssige handlemåder og reaktioner. Derudover oplever børnene, at deres følelser bliver rummet og anerkendt af de voksne.

Vi ser børnene som kompetente og aktive medspillere, der skal inddrages i deres eget liv. Vi tror på, at børnene kan klare mange ting selv. Derfor arbejder vi meget med medbestemmelse f.eks. hvad barnet har lyst til at lave, hvor barnet har lyst til at lege og sammen med hvem. Graden af medbestemmelse afhænger selvfølgelig af barnets udvikling og kompetencer. De yngste børn får små og simple valg, som de kan overskue og forholde sig til. "Vil du lave puslespil eller lege med Lego?" Én gang om ugen er vi i skolens gymnastiksal. Her er især de ældste børn, der bliver involveret i at planlægge, hvad vi skal lave.

Børnene inddrages også i de praktiske gøremål som f.eks. selv at tage tøj på/af, oprydning, vaske bord og feje. Vi skaber rum og plads til, at børnene får mulighed for at øve sig og mestre flere kompetencer. I garderoben er der f.eks. altid en voksen, der er klar til at understøtte børnene i at selv tage tøj, overtøj og sko på. Den voksne går i dialog, motiverer og viser eksempelvis børnene i hvilken rækkefølge og hvilket tøj, de skal have på. Børnene får mulighed for at selv øve sig. På et tidspunkt mestrer børnene så selv at tage tøj på. Vi oplever, at børnene bliver stolte og får troen på deres egen formåen, når de er i stand til at klare sig selv. Rutinesituationer som f.eks. modtagelse, morgenmad, måltider, garderoben og puslesituationen er vores virkelighed i børnehuset. Disse situationer gentager sig hele tiden og giver børnene mulighed for at øve sig, gentage, genoptage og mestre.

Vi vil skabe et læringsmiljø, hvor børnene får mulighed for at bevæge sig i "forskellige udfordrende" miljøer, hvor der er plads til at være nysgerrig, undre sig og stille spørgsmål. At børnene får mulighed for at gå på opdagelse, eksperimentere og danne deres egne erfaringer. Børnene skal kunne fordybe sig i legen uden at de bliver afbrudt hele tiden. Legen er børnenes vigtige udviklingsrum, da de får bearbejdet deres oplevelser og øver sig på deres sociale kompetencer som f.eks. at forhandle, gå på kompromis, give plads til de andres initiativer, lytte og løse konflikter. Legen må også udvide sig til forskellige rum i Børnehuset og legesager må tages med i forskellige rum. Når børnene f.eks. leger "far, mor og børn", må babyer og klapvogne tages med i de andre rum, hvor legen udvikler sig.

Dannelse sker sammen med andre mennesker. Derfor er det vigtigt med gode og betydningsfulde relationer, hvor børnene får mulighed for at udvikle deres empati, forståelse, selvværd, selvstændighed og ansvarsfølelse i et læringsmiljø, hvor børnene kender vores rytmer, rutiner og regler. Et læringsmiljø, hvor børnene kender og anvender vores sociale spilleregler. Et læringsmiljø, hvor børnene er aktivt deltagende i de praktiske opgaver og gøremål som f.eks. at dække bord og rydde op. For os er det ok, at børnene kommer til at bryde reglerne ind i mellem. Vi tænker, at de prøver på at eksperimentere og danner deres egne erfaringer.

Dannelse for os betyder også, at børnene lærer om vores demokratiske processer. Det gør de f.eks. i samlingen, hvor vi går i dialog med børnene og understøtter dem i at ytre deres meninger, ønsker og behov, samtidig med at de skal lytte til de andre børns ønsker, holdninger og meninger. De lærer, hvor de skal holde fast ved deres meninger, eller hvor skal de gå på kompromis. Vi bruger vores samlinger til at gå i dialog med børnene om de ting, de er optaget af eller informerer og forbereder dem på, hvad der skal ske i børnehuset; f.eks. "I morgen skal vi hjem til Emil og holde hans fødselsdag" eller "Vi skal ude i skoven og lave skovtrolde". I samlingen kan et barn også fortælle om sit besøg hos bedsteforældrene eller en tur til Zoo.

For os betyder børneperspektiv, at vi følger børnenes spor og det, de er optaget af. Vi griber børnenes ideer, ønsker og forslag, og vi inddrager dem i dagligdagen i Børnehuset. Det kan være, at Arthur giver udtryk for, at han kunne tænke sig at være fortælleren i vores skuespil, De tre Bukke Bruse. Vi drøfter hans ønske i børnegruppen og fordeler rollerne ved at gå på kompromis. Det bliver Arthur, der får den rolle. Vi oplever, at Arthur virker meget engageret og gør sit bedste.

I teaterstykket "Enhjørninger og Monstre", opdigter børnene selv eventyret og optræder for de andre børn. Der er mange forskellige figurer i eventyret, som børnene selv har valgt. Børnene bruger deres fantasi og kommer med ideer, som bliver understøttet af de voksne, så børnene får en oplevelse af, at de bliver taget alvorligt, og at deres fantasi og ideer bliver til "virkelighed". Når børnene tages alvorligt og bliver set, forstået og lyttet til, styrkes deres selvværd. De får en oplevelse af, at de er betydningsfulde.

Vi vil skabe et læringsmiljø, hvor børnene trives, udvikler sig og lærer. Vi arbejder ud fra "Den nærmeste Zone", hvilket vil sige, at vi tager udgangspunkt i, hvor børnene udviklingsmæssigt befinder sig, og hvad det næste trin i deres udvikling er. Derefter stilles passende og alderssvarende krav til børnene. F.eks. øver vi os i at klippe/lave en elefant. Et 2-årige vuggestuebarn har brug for, at den voksne sidder ved siden af og hjælper. Elefanten, der skal klippes, kommer måske til at mangle sin snabel. Vi bliver ved med at øve os, og når barnet er 4-5 år, så mestre barnet at sidde selv og klippe elefanten uden hjælp.

Vi arbejder for det meste i mindre grupper, hvor der er plads til fordybelse og nærvær for at skabe et læringsmiljø bestående af voksenstyrede aktiviteter og spontane aktiviteter med spændende og gode udfordringer; et læringsmiljø, hvor børnene får mulighed for at udvikle sig igennem legen og vores pædagogiske aktiviteter.

I vores læringsmiljø dannes der børnefællesskaber, hvor alle børn oplever sig som en del af betydningsfulde og meningsfulde legerelationer og aktiviteter. Vi er opmærksomme på, at alle børn får mulighed for at opbygge gode relationer og venskaber; ikke mindst børn i udsatte positioner.

Vi går desuden i dialog med forældrene ift. deres børns legerelationer i børnehuset og evt. legeaftaler udenfor børnehuset. Vi vil arbejde på, at børnene får fornemmelse for fællesskabet og opdager de værdier og fordele, der er forbundet med at være en del af vores sociale fællesskaber: Jeg kan bidrage med noget og jeg kan få noget igen. Jeg er selv værdifuld, men værdifuld i kraft af de

andre rundt omkring mig. Her er vi overbeviste om, at de ældste børn spiller en afgørende rolle, da de videregiver vores normer og værdier til de mindre børn. De mindste spejler sig også i de ældste børn ift. hvordan er vi overfor hinanden, og hvad en god legekammerat er. Når der starter nye børn i huset, oplever vi, at de andre børn dem huset, fortæller om vores rytmer, regler og hvad der sker.

N og O kommer ind i garderoben fra legepladsen. O leder efter sine handsker. Hun finder dem ikke. Hun siger til N: "Nå, jeg tror, at min mor har glemt mine handsker. Jeg fryser på fingrene." N går hen til sin garderobe og finder et par strikkede handsker frem. Hun siger til O: "Du må låne dem her"... og hjælper O med at tage dem på. De løber glade ud igen. Dejligt med en god legekammerat, der drager omsorg for én.

Vi behandler børnene forskelligt for at behandle dem ens ved at tage udgangspunkt i deres behov og udfordringer. Et for tidligt født barn rejser sig f.eks. før andre, når vi spiser madpakker. Et barn, der fryser, kommer ind før de andre, der fortsat leger/ikke fryser. Her oplever vi, at børnene tager sig af hinanden, hjælper hinanden, drager omsorg for hinanden. Vi er sikre på, at børnene spejler sig i os voksne, der er deres rollemodeller. Når vi anerkender, at der skal være plads til at være forskellige, så smitter det også af på børnene. Børnene udvikler forståelse for, at det er ok, at vi laver undtagelser og bryder gældende "regler".

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen igennem etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Herunder beskriver vi, hvordan vi hele dagen skaber et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vi vil skabe et læringsmiljø, hvor børnene er aktive medskabere af egen udvikling, dannelse og læring. Derfor består hverdagene af planlagte vokseninitierede aktiviteter, børneinitierede aktiviteter og vores daglige rutiner og rytmer.

Vi har faste strukturer på hverdagene, eksempelvis i forbindelse med modtagelse, morgenmad, formiddagsfrugt, samling, spisning, toiletbesøg, garderobe, ude på legepladsen og eftermiddagsmad. Vi har planlagte aktiviteter i vores aldersgrupper tirsdag, onsdag, torsdag og fredag. Torsdag er der musik i opdelte grupper. Om fredagene er der aktiviteter i gymnastiksalen. Der er ligeledes plads til fri leg både om morgenen, over middag og om eftermiddagen.

Vi oplever, at vores faste struktur og rutiner giver børnene en oplevelse af tryghed, forudsigelighed og genkendelighed. I rutinesituationer foregår der også meget læring, dannelse og udvikling. Her tilegner børnene sig de sociale kompetencer, motoriske, sproglige, kognitive og personlige kompetencer.

Når vi indretter vores læringsmiljøer, tager vi udgangspunkt i børnenes perspektiv og hvad børnene er optaget af. Det gør vi både ved at involvere børnene i processen og ved at iagttage børnenes lege.

Vi har indrettet vores læringsmiljøer i børnehøjde, så børnene selv kan finde de materialer, de har brug for som f.eks. farver, papirer, perler, puslespil og bøger.

Vi har indrettet forskellige rum med forskellige funktioner som f.eks. læserum, puderum og LEGO-rum.

Vores mange små rum, giver børnene mulighed for at fordele sig i mindre legegrupper og dermed bedre fordybe sig i legen.

Vi bruger uderummet meget i dagligdagen, så børnene lærer at omgås naturen på forskellige årstider og i al slags vejr. Så vi bruger flittigt vores gode legepladser og Krengerupskov. Børnene får mulighed for at bruge deres sanser og øve deres motorik og balance ved at klatre i træer, løbe op og ned ad bakker, gynte, cykle og lege med vand og sand. Børnene får mulighed for at mærke efter deres kroppe, bl.a. kulde, varme, fryse og svede.

Vores pædagogiske refleksioner:

- Vi rummer børnenes følelser og reaktioner. Vi vil være anerkendende rollemodeller, der går foran, ved siden af og bag ved. Vi vil guide og vejlede børnene, så de får gode redskaber og handlemuligheder.
- Vi er nysgerrige over for børnenes udsagn, intentioner, initiativer, ønsker og tanker.
- Vi arbejder på, at alle børn er en del af vores legefællesskaber.
- Vi tænker os om en ekstra gang, når vi siger "nej".
- Vi bruger anerkende og positivt sprog overfor børnene i stedet for irettesættelser.

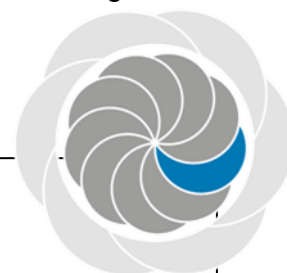
- Vi giver børnene mulighed for at bryde regler og lave fejl og dermed danne deres egne erfaringer.

Samarbejde med forældre om børns læring

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Vi arbejder hele tiden med at udvikle samarbejdet mellem forældre og dagtilbuddet om børns udvikling og læring. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder beskrivelser og/eller praksisfortællinger, der viser, hvordan samarbejdet mellem forældrene og dagtilbuddet er med til at sikre trivsel, læring, udvikling og dannelse for børnene.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Børn er først og fremmest forældrenes ansvar. Forældrene er barnets primære omsorgspersoner og har den største viden om barnet og kender barnet bedst. Vi, det pædagogiske personale, er medansvarlige for at skabe de bedste betingelser og vilkår for børnenes trivsel, læring og udvikling i samarbejde med forældrene.

Vi betragter forældrene som ligeværdige og betydningsfulde samarbejdspartnere. Vi tænker, at gensidig respekt og forståelse er vejen frem til et godt forældresamarbejde. For os er det vigtigt at få kørt barnet ind bedst muligt i samarbejde med forældrene, hvor vi får afstemt vores forventninger og får lavet klare aftaler, når barnet starter i Børnehuset.

Vi lægger især vægt på vores daglige kontakt og dialog med forældrene, der danner fundamentet for et tillidsfuldt og værdifuldt forældresamarbejde. Den daglige dialog omkring barnet, betyder, at vi bedst bliver klædt på til at tage hånd om børnenes trivsel og behov. Når forældre f.eks. fortæller, at barnet ikke har sovet så godt om natten, kan vi bedre forstå, hvorfor barnet ikke har så meget overskud og kan drage ekstra omsorg for barnet. Eller når der arbejdes på, at barnet smider bleen, kan vi støtte op omkring, at barnet bliver husket på at komme på toilettet eller sidde på potten.

Udover den daglige dialog og kontakt kommunikerer vi med vores forældre via Forældreintra, opslagstavlen og Facebook.

Der er også plads til at være forskellige som forældre. Vi tager udgangspunkt i forældrenes forskellige behov og møder dem der, hvor de befinder sig i deres liv mht. deres barn. Vores førstegangsforældre har måske mere brug for vejledning og rådgivning end de forældre, der har erfaring og har flere børn.

Vi tilbyder forældrene en intro/startsamtale 3 måneder efter, at barnet er startet i børnehaven. Denne samtale bliver foretaget af den kontaktpædagog, der kender barnet bedst. Ved skolestart tilbydes ligeledes en samtale, hvor vi sammen forældrene drøfter, hvordan vi understøtter barnet i at få en lettere overgang til skolen. Ellers tager vi samtaler efter behov, hvis forældrene har brug for at snakke med os og omvendt.

I vuggestuen tales meget med forældrene i indkøringsfasen om f.eks. barnets vaner og rytmer ift. spisning, søvn og andet. Derfor tilbydes den første forældresamtale omkring 2-2½ års alderen, hvor der blandt andet tales om barnets kompetencer og renlighed. Forældre er altid velkomne til at bede om en samtale, hvis der er behov for det. Overgangen til børnehaven sker også i samarbejde med forældrene. Ligeledes samarbejder vi med forældrene i overgangen til skolen for at skabe sammenhæng og kontinuitet i barnets liv.

Vi sætter stor pris på forældrenes ressourcer og kompetencer og bruger dem gerne i dagligdagen. Vi oplever, at børnene bliver stolte og glade, når deres forældre hjælper os. Forældrenes hjælp, støtte og opbakning betyder også, at vi bedre kan fordybe os sammen med børnene i vores pædagogiske aktiviteter og gøremål. Når vi holder Halloween, er det f.eks. forældrene, der bager lækre kager til os, som er pyntet med edderkopper, spøgelser og hekse.

Vi mener, at traditionerne er vigtige holdepunkter i vores liv og derfor afholder vi en del arrangementer som sommerfest, juletræsfest, forældremøder og forældrekafe, samt en bedsteforældredag i foråret.

Vi beder forældrene om at deltage i vores emnearbejde ved f.eks. at medbringe fotos, bøger eller relevante materialer. Vi bruger forældrenes respons og fortællinger ift. vores evalueringsarbejde. Vi lægger også billeder på Facebook flere gange om ugen med korte beskrivelser af, hvad vi laver og hvad børnene er optaget af. På den måde inddrages forældrene i barnets hverdag og får mulighed for at indgå i samtaler med barnet.

Vi har fokus på børnenes behov ved aflevering og aftaler med forældrene om, hvordan de gerne vil sige farvel til deres børn om morgenen.

Vi har et velfungerende og engageret forældreråd, der er med til at udvikle vores pædagogiske praksis, og som yder praktisk hjælp, når der er brug for det.

Siden 2019 har forældrerådet har haft fokus på at blive mere synlige og deltagende i afholdelse af arrangementer, og de står for de praktiske ting med det formål, at personalet får mere "tid" at være sammen med børnene. De vil blandt andet indføre en Arbejdslørdag, hvor forældrene selv kan komme og vedligeholde legepladsen og ordne de andre praktiske ting.

For børn i udsatte positioner bliver der lavet individuelle handleplaner, hvor forældrene bliver involveret i hele processen og i udarbejdelsen af handleplaner. Her aftaler vi, hvad Børnehusets opgaver er, og hvad der er forældrenes opgaver i udførelsen af handleplanen.

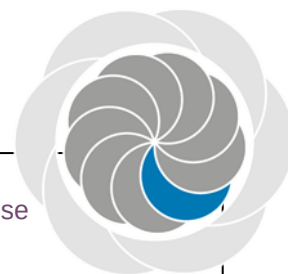
Vi har et velfungerende og engageret forældreråd, der er med til at udvikle vores pædagogiske praksis, samt praktisk hjælp, når der er brug for det.

Refleksioner:

- Vi har fokus på forældreansvar.
- Vi er nysgerrige på forældrenes udsagn, perspektiv og levemåde.

12

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Alle børn kan risikere at havne i en udsat position i enten en kortere eller længere periode. Det kan et barn, hvor forældrene skal skilles eller et barn, der oplever dødsfald i nær familie, komme til at befinde sig i en udsat position i en kortere periode, Hvorimod et for tidligt født barn eller et barn med handicap kan befinde sig i en udsat position livet i gennem. Vi har også flere børn i plejefamilier, der har brug for særlige indsatser.

Barnets trivsel, læring og udvikling bliver påvirket af hans/hendes betingelser og vilkår. Vi mener, at det er vigtigt at arbejde med tidlig indsats og forbyggende/sundhedsfremmende tiltag og aktiviteter.

Vi kigger hele tiden på vores pædagogiske praksis for at se, hvor vi kan ændre på vores praksis for at tilgodese disse børns særlige behov. Hvis vi eksempelvis har et barn, der er for tidligt født, er det vigtigste for det barn er at få dækket sine basale behov som mad, kropskontakt og søvn for at kunne have overskud til at klare sig igennem dagligdagen. Derudover laver vi et træningsprogram i samarbejde med PPR, der skal tilgodese barnets behov for kontakt og nærvær. Barnets særlige behov betyder, at hun/han skal spise sin madpakke før de andre børn. Barnet bliver skiftet og puttet, mens de andre børn på stuen spiser. Her har vi tilpasset vores arbejdsgang for at tilgodese barnets behov og trivsel. De andre børn viser forståelse for, hvorfor det barn har en anden rytme og får andre betingelser i dagligdagen.

Der er plads til forskellighed, og til at de enkelte børn bliver behandlet forskelligt for at få deres behov dækket, når vi arbejder med at inkludere børn i udsatte positioner i vores børnefællesskaber.

Det smitter af på børnene, der spejler sig i voksne, der anerkender og tilgodeser børns forskellige behov. Vi har særlig fokus på at skabe gode betingelser for, at disse børn får mulighed for at deltage i vores sociale fællesskaber.

I vores fællesskaber sker megen læring i samspillet med de andre børn, hvor de kan spejle sig i deres jævnaldrende legekammerater. Det gør vi f.eks. ved at dele dem i mindre grupper, hvor de profiterer af vores læringsmiljøer. I mindre grupper er der mere ro og rum til nærvær, dialog og fordybelse. De voksne kan også bedre guide, støtte og hjælpe barnet med at tilegne sig de sociale spilleregler, sproglige kompetencer, motoriske kompetencer, og hvad de ellers har brug for.

Vi oplever, at det især er svært for disse børn at indgå i fri leg. De voksne guider og vejleder børnene i at indgå i legerelationer med de andre børn ved f.eks. at hjælpe dem med at spørge på en anden måde, løse konflikter og sætte ord på deres følelser. Der bliver lavet læringsmål/handleplaner med henblik på børnenes nærmeste udviklingszone, dvs. hvad er det næste skridt i barnets læringsproces? Hvordan får vi barnet derhen? Hvad har barnet brug for støtte til for at nå dertil?

Vi arbejder ude fra principper som fast struktur, genkendelighed, tydelighed, gentagelser, forudsigelighed og positive handleanvisninger.

For os er det vigtigt, at børn i udsatte positioner bliver inkluderet i vores børnefællesskaber/ legefællesskaber og oplever sig som en del af vores sociale liv. Det gør vi ved at guide og vejlede barnet via organiserede lege og aktiviteter, hvor den voksne er deltagende og viser vejen. Barnet får positiv feedback og respons på sig selv, når barnet handler "rigtig", f.eks. deler legetøjet, viser empati, omsorg, trøster og hjælper de andre. "Jeg kan se, at du trøster M, der er ked af det, hvor er det sødt af dig". De små succesoplevelser betyder, at barnet vokser og blomstrer.

De voksne gør sig umage for at fange børnenes intentioner og hensigter. F.eks. har vi drøftet på et personalemøde, om det er hensigtsmæssigt at omtale et barn som "drillende" og i stedet tale om, hvad barnets hensigt er eller udfordring i fællesskabet, og hvordan vi kan understøtte barnet i at blive inkluderet i legefællesskaber.

Vi kan desuden hjælpe barnet med at tage passende "pauser", f.eks. ved at sidde og lave puslespil eller læse en bog.

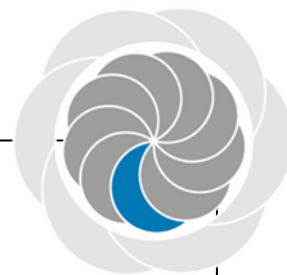
Vi samarbejder på tværs af fagligheder med f.eks. PPR (psykologer, socialrådgivere, børne fysioterapeut og ressourcepædagoger for at skabe de bedste betingelser for børnene. Vi har en fast kontaktpædagog på barnet, som har ansvaret for at være tovholder ift. forældresamarbejde, barnets handleplaner og deltagelse i møder med fagfolk.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Vi vil skabe sammenhæng og kontinuitet i overgangen til skolen. Derfor samarbejder vi med de skoler, som børnene er meldt til for at gøre overgangen lettere for de kommende skolebørn.

Vi er en afdeling under Glamsbjerg Fri- og Efterskole. Det er ikke et krav, at forældre vælger Fri-skolen fremfor andre skoler, når børnene går i vores børnehus.

Vi arbejder naturligvis tæt sammen med Friskolen, når vi er en enhed, samt i kraft af at vi fysisk befinder os tæt på skolens fysiske rammer og faciliteter som gymnastiksalen, Solhytten, Sangsalen, boldbanen, legepladsen og SFO- lokalerne.

Vi har morgen- og eftermiddags-SFO i børnehuset. Det betyder også, at børnene på en naturlig måde kommer at kende en del af skolebørnene, inden de starter på skolen. Vi har især samarbejde med klasselæreren i 0. klasse og SFO'en med henblik på at skabe sammenhæng og kontinuitet i overgangen til skolen.

Vi har deltager som regel i 2 skoledage i foråret sammen med vores kommende skolebørn, så børnene får mulighed for at få kendskab til deres kommende lærer og de børn, der kommer udefra. Desuden får børnene en fornemmelse for dagsrytmen i 0. klasse.

Børnehaveklasselederen kommer her i huset 2 eftermiddage i maj/juni måned for at hilse på, lege og snakke med de kommende skolebørn og tale med de voksne, der er på gruppen.

Vi vil indføre et møde om året med børnehavepersonalet, børnehaveklasseleder og SFO-personalet, hvor vi vil tale om, hvordan vi får det til at hænge sammen for børnene, så børnene kan i imødekomme de krav og forventninger, de møder i overgangen til skolen. Vores videregivelse af vores pædagogiske praksis, viden om børnene, erfaringer og oplevelser sammen med børnene, skaber sammenhæng og betyder en lettere overgang til skolen.

Vi har deltaget i morgensang på skolen hver fredag i maj og juni måned kl. 8.30-9.00 sammen med vores kommende skolebørn. Her møder børnene et fællesskab omkring beskeder, sang og musik for alle elever på skolen.

Vi har også samarbejde med en musiklærer fra skolen, der kommer hver torsdag og laver musik i Børnehuset.

Disse tiltag betyder, at børnene lærer skolens fysiske faciliteter og voksne at kende og oplever tryghed og genkendelighed, når de starter på skolen. Vi, der kender børnene bedst, samarbejder med de nye voksne, der skal føre børnene videre i denne proces og støtter børnene i overgangen, så vores erfaringer, viden om børnenes hverdag, kompetencer og udfordringer kommer i spil ved skolestart og bidrager til at børnene får en god start på skolen.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi vil gerne have at børnene lærer at indgå i lokalsamfundet og tilegne sig de sociale, historiske og kulturelle kompetencer, der eksisterer tæt på deres bopæl. Herunder er eksempler på, hvordan vi benytter lokalsamfundet.

Biblioteket:

- Vi samarbejder med biblioteket og gør brug af deres aktiviteter og forestillinger. Vi låner bøger sammen med børnene og deltager i aktiviteter som teater, musik, m.m.

Biografen:

- Vi bruger biografens gratis bioforestillinger to gange om året.

Kirke:

- Vi bruger kirken i julen med en gudstjeneste for børnene. Ved dødsfald har vi besøgt kirkegården, hvilket giver en god anledning til at snakke om liv og død med børnene.

Genbrugsstationen:

- Børnene lærer om genbrug, affald, energikilder og får et billede af, hvordan vi bruger genbrugsstationen.

Butikker:

- Bl.a. supermarkeder/daglige madindkøb, boghandler, bager
- Vi handler lokalt ind for at støtte op omkring de lokale forretninger.

Krengerupskoven:

- Børnene lærer, hvordan vi bruger naturen, og hvordan vi passer på naturen, bl.a. ved at vi finder planter, materialer, klatrer, løber i skoven, bygger huler, samler affald, finder nisser, og finder spiselige bær og urter som f.eks. skovsyre.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Huset er renoveret for 3 år siden. Der er brugt støjreducerende materialer på loftet/ væggene. Der er ventilation på stuerne og badeværelser. Vi vedligeholder løbende vores fysiske rum ved f.eks. at male.

Rengøring betyder også meget, f.eks. at gulvet er vasket rent, og vinduerne er pudset.

Ved indkøb af inventar vælges der møbler af høj kvalitet, let-vægtige og støjreducerende.

Vi udsmykker væggene med børnenes tegninger, kunstaværker og andre pæne billeder, som hænger i børnehøjde.

Vi har mange små rum, der betyder, at børnene fordeler sig og får rum og ro til deres lege, uden at de bliver afbrudt eller forstyrret. Vi har indrettet et pudrum, et LEGO- rum og et læserum i børnehaven.

I vuggestuen har vi renoveret badeværelset totalt. Desuden er vi ved at indrette vuggestuen med nye inventar og møbler, der er med til at skabe ro, nærvær og fordybelse.

Vi har en god og stor legeplads med bakker, klatretræer, gemmesteder, plantekasser, frugttræer og buske.

Vi planter f.eks. blomster, sår græskar, gulerødder og ærter sammen med børnene. Til vores bedsteforældredag planter alle en plante eller blomst på legepladsen.

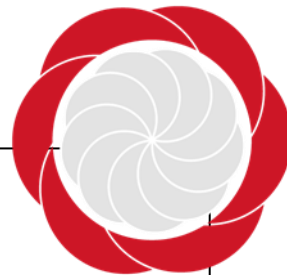
Når ting ser pæne og indbydende ud, så passer vi også bedre på det.

De seks lærerplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

18

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Det allervigtigste er at lære børnene at acceptere sig selv og tro på sig selv, at have mod på at prøve og klare sig selv. Børnene skal lære at acceptere både deres styrker og begrænsninger på godt og ondt. Måske er man ikke så hurtig til at klatre op i et træ som ens ven. Men man giver ikke op. Man prøver og øver sig. Hvis det ikke lykkes, så går verden ikke under af den grund. Nøglerordene er vedholdenhed, robusthed, mod og nysgerrighed på livet, så børnene danner sig erfaringer via deres egne oplevelser og initiativer.

Børnene skal lære at mærke sig selv og deres behov og følelser. Når man f.eks. er sulten, er det ok at tage lidt mad i løbet af formiddagen og eftermiddagen.

Børnene skal opleve, at deres initiativer bliver taget alvorligt. De bliver lyttet til og får hjælp og støtte til at sætte deres ideer i gang, f.eks. til at bygge en hule ude i skoven eller pudrummet. Børnene får oplevelsen at være betydningsfulde og dermed vokser deres selvværd.

Vi skaber et læringsmiljø, der understøtter børnene i at blive selvhjulpne og klare sig selv. Jo mere man selv kan, jo mere selvværd får man. Og derudover lærer de at tage ansvar for deres eget liv, f.eks. når vi støtter dem i at kunne klare sig selv i garderoben.

Her betyder de voksnes positive samspil med børnene meget. Vi skal være voksne, der guider, drager omsorg, hjælper, motiverer og udfordrer barnet; voksne, der lægger mærke til barnet, efter "se, lytte, forstå"-princippet.

Vi skal være voksne, der er empatiske og er i stand til at "rumme" børnenes følelser og udfordringer. Hvis et barn eksempelvis har mistet sit kæledyr eller er vred på sin legekammerat, støtter vi barnet ved at sætte ord på følelser og trøste, samt at bruge et positivt sprog ved at fortælle eller vise barnet, hvad han/hun må eller hvad han/hun kan gøre.

Vi går op i processen og ikke så meget i det færdige produkt, når vi laver aktiviteter. Det er måden, vi er sammen på, og hvordan vi har det, der betyder noget. Til gengæld prøver vi at lære børnene at færdiggøre ting, de går i gang med; f.eks. vi går i gang med at tegne og male. Hvis et barn ikke bliver færdig første gang, så tager vi maleriet frem flere gange, indtil barnet har afsluttet sit maleri.

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

19

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi arbejder meget med at styrke børnenes sociale kompetencer for at alle børn skal føle sig som en del af vores sociale fællesskaber og legefællesskaber. Gode og positive relationer betyder meget i denne sammenhæng.

Børnene inddrages i deres hverdag og oplever medbestemmelse. Gennem demokratiske processer via dialogen lærer børnene at tage ansvar, sige til og fra, vente på tur, lytte og samarbejde med andre. For alle børn tilbydes der mulighed for deltagelse, f.eks. i praktiske ting som at dække rullebord eller deltagelse i vores pædagogiske aktiviteter som f.eks. ture ud af huset, puslespil og musik.

I vores samlinger har vi fokus på at følge børnenes spor, interesser og initiativer. Vi arbejder med, at børnene lærer de demokratiske processer at kende ved bl.a. at gå i dialog, lytte, vente på tur, samarbejde og tage imod fælles beskeder.

Børnene skal lære at være gode legekammerater, der drager omsorg for hinanden. De skal lære at være opmærksomme på og hjælpe hinanden, og de øver sig i at samarbejde med de andre.

Vi har en kultur, hvor børnene passer på hinanden. De større børn drager omsorg for de mindste og tager sig af dem. Nye børn, der starter, bliver taget godt i mod af børnene. De viser dem rundt, fortæller, hvad der skal ske og videregiver vores værdier og normer.

Hos os er der plads til at være forskellige, og vi formidler forskellige måder at leve på, forskellige værdier og kulturer. Vi har arbejdet med temaet "Afrika" i en periode, hvor vi læste bøger, sang og

beskæftigede os med forskellige levemåder, madvaner, tallerkenkvinder og dyr i Afrika. Børnene var meget optaget af det.

De voksne er rollemodeller, som børnene spejler sig i. De voksne arbejder anerkendende og inkluderende, og de viser forståelse og tolerance og ser forskellighed som styrke. Når vi drager omsorg, samarbejder, viser empati, taler ordentligt, er nærværende, så spejler børnene sig i. Det smitter af på læringsmiljøet og på både børn og forældre.

Refleksions- og opmærksomhedspunkter:

- Børnenes perspektiver, samt betydningen af legen.
- Børn i udsatte positioner; hvordan vi inkluderer dem i vores børnefællesskaber?
- Hvordan møder vi dem; "vokser" de eller Bliver de "mindre"?
- Hvordan vi understøtter børn i udsatte positioner, så de tilegner sig vores værdier, normer og sociale kompetencer? Hvordan lærer de at regulere sig selv og tage hensyn til andre?

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

20

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Sprog er adgangen til de sociale børnefællesskaber, legen, uddannelse, arbejde og et godt familieleven.

Gode sproglige læringsmiljøer har betydning for, at børnene tilegner sig et nuanceret og veludviklet sprog, f.eks. gennem dialog, dialogisk oplæsning, indsamling af ord via oplevelser, eventyrfortælling og rim og remser. Vores læringsmiljø skal altid være inspirerende og præsentere børnene for forskellige sproglige aktiviteter.

Vores læringsmiljø skaber rum, ro og tid til samtale og dialog, f.eks. når vi deler børnene i mindre grupper eller aldersgrupper.

Børnene har adgang til bøger, farveblyanter og papirer i børnehøjde. Vi har desuden indrettet et læserum, hvor børnene har adgang til bøger, og hvor vi kan læse bøger uden at blive forstyrret.

Om torsdagen har vi en musikpædagog i huset om formiddagen. Ved hjælp af musikke instrumenter skabes en stemning af glæde og en god vekselvirkning mellem voksenstyring og børnenes ideer og forslag. Vi arbejder med en blanding af gamle og kendte sange (gentagelser) og nye

sange, som børnene bliver præsenteret for. Desuden arbejder vi med historie- og eventyrtælling og rollespil på børnenes præmisser og tilpasset deres udvikling. (Den nærmeste udviklingszone)

Vi arbejder meget i temaer og emneuger, hvor vi fordyber os i processen. Her er principper som gentagelse, nysgerrighed, nye "fund", børneperspektiv og dialog er de vigtige elementer. Vores temaer kan bl.a. hedde "Afrika", "Det eventyrlige Univers" eller "Under vandet".

Vi gør brug af gentagelser og ritualer, rutiner og rytmer, og vi bruger piktogrammer og billeder for at gøre det visuelt for de børn, der har brug for det.

Vi er også opmærksomme på det nonverbale sprog, mimik, gestus og stemmeleje, som også er en del af kommunikationen.

Vi sprogvurderer børnene, når de er hhv. 3 og 5 år gamle og bruger bl.a. resultaterne af sprogvurderingerne til at udvikle vores sproglige læringsmiljøer, bl.a. ved at udvælge fokusområder som f.eks. ordforråd, forholdsord, former e.a.

Også når det handler om sprog og kommunikation, er det vigtigt, at de voksne er gode rollemodeller.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

21

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børn udforsker verden igennem sanser og kroppen. Hvem er jeg? Hvad kan jeg? Børn eksperimenterer og danner sig erfaringer via kroppen. Hvad er jeg god til? Hvad er min begrænsning? Hvordan kan jeg blive bedre?

Vores læringsmiljø lægger op til, at børnene går på opdagelse, mærker, erfarer og eksperimenterer med kroppen; f.eks. med selv at kunne klatre højt op i klatretræet. De yngste børn prøver, øver sig og kan måske klatre på de første grene. De bliver ved og giver ikke op. Indimellem kan de også risikere at glide ned og slå sig. Vi kender alle det med at "Øvelse gør mester", så lige pludselig sidder den i skabet, og de klatrer hele vejen op til toppen af klatretræet. De mestrer at kunne klatre, de kan koordinere arm og ben, samtidig med at de holder fast. Børnene lærer også deres styrker og begrænsninger at kende.

Ture ud i skoven, hvor vi finder mange spændende materialer, plukker bær, dufter til blomster og planter, går lange ture, klatrer op ad bakkerne og ruller ned igen, stimulerer både grovmotorikken og sansemotorikken.

Når vi laver musik hver torsdag, kobles sangene på bevægelser som at hoppe, danse og kravle. Når børnene bruger kroppen, husker de bedre sange, rim og remser og sanglege.

Når vi er i gymnastiksalen, laver vi også et forløb, hvor børnene får mulighed for at øve sig i at klatre, hoppe og bruge deres kroppe. Vi deler børnene i mindre grupper og arbejder ude fra deres nærmeste udviklingszone, så de oplever succeser, samtidig med at de bliver stillet overfor passende udfordringer.

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

22

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi er så privilegerede at være omringet af skov, togsletter, boldbaner og andre grønne områder. Vi har Krengerupskoven i baghaven, samt en kæmpe legeplads med bakker, klatretræer og legeredskaber.

Naturen er det bedste læringsrum, hvor børn kan gå på opdagelse, eksperimentere, tilegne sig ny viden og danne sig egne erfaringer ud fra de sanseindtryk, de får. Børn bruger alle deres sanser, når de færdes i uderummet/naturen. Der er forskellige materialer, dyr, blomster, planter, jord, grus, græs og meget andet, der lægger op til at sanse og mærke sin krop. Vores sanser er vores adgang til verden og baner vejen til at lære om os selv og om vores omgivelser. Når vi bruger vores sanser og følelser til at tilegne os nye viden, så husker vi det meget bedre. Børnene tilegner sig desuden begreber som f.eks. koldt, varmt, vådt, tørt, tungt, let, højt, lavt, samt former og farver.

I naturen bruger børn deres fantasi og samarbejder med hinanden. Vi samler grene og bygger huler i skoven, som vi kan vende tilbage til næste dag og bygge videre på. Vi plukker f.eks. æbler, skovbær, hyldebær, som vi laver grød, marmelade eller saft af. Vi laver supper over bål, og det giver en hyggelig stemning og naturlig glæde over at bruge uderummet. Det, vi oplever i naturen, giver god anledning til at gå i dialog med børnene om deres oplevelser og erfaringer.

Naturen lægger op til at være i "nuet", til ro og fordybelse. Der er højt til himlen, masser af plads, fuglesang, duften af planter, m.m., der betyder, at vi snakker sammen på en anden måde. Der er næsten ingen konflikter børnene i mellem.

Vi dyrker krydderurter, grønsager og blomster i vores plantekasser på legepladsen, som børnene er med til at passe og vande.

Vi arbejder med at krible krable, hvor vi finder små insekter. Her er det meningen, at børnene lærer at passe på dyrene og tilegne sig viden om, hvordan dyrene lever, og hvad de spiser.

Vi har haft flere længerevarende forløb med at samle skrald i naturen, hvor vores læringsmål har været, at børnene lærer at vise respekt og passe på naturen. I den forbindelse har vi besøgt renovationspladsen, hvor der blev vist, hvordan man sorterer skrald. Børnene havde en pose affald med hjemmefra og fik selv lov til at placere det i de rigtige containere.

Ligeledes har vi haft emneuger med genbrug og bæredygtighed. Her har vi arbejdet med at bruge ting fra naturen og lave kunst af eller genbruge fx mælkekartoner til at lave fuglehuse og har lavet insekthoteller af metaldåser, der hænger på legepladsen.

Refleksioner:

- Vi vil være med til at give børnene bevidstheden om at passe på naturen på en naturlig og integreret måde.
- Vi vil understøtte børnene i at bruge deres fantasi og blive kreativt tænkende og selv finde på løsninger.
- Vi vil bruge naturen i al slags vejr og alle årstider og tilbyde aktiviteter, der passer til årstiden, så børnene finder det spændende at begå sig i naturen året rundt.
- Her er vi voksne igen gode rollemodeller. Vi viser børnene vejen og retningen i vores handlinger.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

Vi er bevidste om at tilbyde en bred vifte af forskellige kreative aktiviteter, hvor børnene skal være aktive medskabere af kunst og kreative handlemuligheder. Børnene skal tilbydes et inspirerende

læringsmiljø, der understøtter dem i at udtrykke sig på forskellige måder som f.eks. at lave malerier, eventyr, tegning, bøger, musik, sang, dans, fortællinger og film. På den måde er vi med at give børnene vores kulturelle værdier videre med i deres "rygsæk". Disse værdier baner vejen for både deres nuværende og fremtidige kreativitet, fantasi og udtryksformer. Vi bruger børnenes kunst til udsmykning af væggene i børnehøjde. Ligeledes er materialer som papirer, farver, lim, perler, bøger i børnehøjde, så børnene har adgang til de materialer, de skal bruge for at skabe deres egen kunst. Vi planlægger emneuger/temauger for at børnene får mulighed for at for at fordybe sig og udvikle deres kunst.

Vi synger meget, bruger rim/remser og leger "sanglege" hver dag i vores samlinger som en fast rutine. Om torsdagen emmer huset af musik og musikinstrumenter både i vuggestuen og børnehaven. Sangene bliver offentliggjort for forældrene, så de også kan teksterne.

Vi dyrker meget vores højtider og traditioner, som for os er forbundet med hygge, glæde, samvær og deltagelse i sociale fællesskaber. I Børnehuset holder vi traditioner som påske, bedsteforældredag, afslutning for de kommende skolebørn, sommerfest, jul, fastelavn og Halloween. Afholdelse af traditioner er også med til at videregive vores kulturelle værdier. Forældrene bliver inddraget i vores traditioner f.eks. de praktiske gøremål som at bage, lave mad.

Refleksion:

- Vi går i dialog med børnene om deres fortællinger og kunstværker. Hvis et barn viser sin tegning frem, så går vi i dialog om tegningens indhold i stedet for at sige: "Sikken en flot tegning."
- Vi er opmærksomme på at følge børnenes spor og understøtte dem i at realisere deres tanker, ideer og egne projekter.
- Kunst i børnehøjde
- Forældreinddragelse
- Brug vores faglige og kreative kompetencer på tværs af stuerne og til gensidig inspiration.

Evalueringskultur

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Der er ledelsens ansvar at skabe rum til selvrefleksion og fællesrefleksion i personalegruppen, både i dagligdagen, ved planlægningsmøder, personalemøder og stuemøder.

På trods af at vi er en forholdsvis "ny" personalegruppe sammen, arbejder vi flittig med at udvikle en kultur, der betyder, at vi bliver bedre til at bruge hinandens faglige kompetencer, viden og ressourcer. Vi er godt på vej og er nået langt med at drøfte vores daglige rytmer og rutiner og dermed opnå en fælles forståelse og et fælles pædagogisk ståsted. Derudover arbejder vi med faglig, kollegial sparring og supervision

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Vi har indtil videre brugt SMTTE- modellen for at evaluere de styrkede læreplaner, men er i gang med at undersøge om, at der findes en bedre og mere systematisk, overskuelig og præcis evalueringsmodel. Vi vil bruge evalueringen til at blive klogere på vores pædagogiske praksis og dermed videreudvikle vores læringsmiljøer, dvs. hvad der skal afvikles, hvad der virker, og hvordan vores pædagogiske praksis opleves af børn og forældre, samt hvordan den kan opkvalificeres.

Tegn til læring

Fremadrettet vil vi prøve skemaet "Tegn til læring II – redskab til evaluering i dagtilbud" for at se, om det er en bedre evalueringsmetode/et bedre evalueringsredskab.

Skema 1 skal bruges til prioritering af vores evalueringsfokus: Hvad vil vi sætte særligt fokus på i vores pædagogiske læringsmiljøer?

For eksempel har vi drøftet samlinger, og hvad børnene skal lære af samlingerne. Vi har sat en del læringsmål op i forhold til, hvad børnene skal lære. Vi vil vælge et af de læringsmål, som vi vil beskæftige os med som fokuspunkt og fokusere på det læringsmål i de kommende tre måneder. Et andet eksempel kunne være, at vi sætter fokus på, hvordan vi involverer og inddrager børnene i indholdet af samlinger, eller hvordan vi følger børnenes spor og giver plads til børnenes perspektiv

i vores samlinger, så børnene oplever ejerskab og motiveres til at bidrage til indholdet af samlingen.

Andre eksempler kunne være i forhold til vores daglige rutiner som legepladsen, legen, garderobe, modtagelse, indretning af de fysiske rum, gymnastiksalen og musik. Vi kan f.eks. fokusere på børn i udsatte positioner og se, hvordan vi inkluderer dem i vores børnefællesskaber.

Eller hvordan vi arbejder med overgange fra vuggestuen til børnehaven og fra børnehaven til skolen for at gøre overgangen lettere.

De situationer tager vi løbende op på vores personalemøder, stuemøder og planlægningsmøder.

Vi vil indsamle dokumentation og viden for at kunne evaluere vores praksis. For eksempel praksisfortællinger, interview af de ældste børn, videooptagelser af samlinger. Via disse metoder vil vi se om vi gør, som vi tror, vi gør. Vi kan se, om vi kan få øje på nogle mønstre eller handlinger, der skal afvikles eller udvikles.

Opmærksomhedspunkt: Vi skal inddrage børn og forældre i evalueringsprocessen for at få et reelt billede af kvaliteten af vores praksis. Forældrenes oplevelser, fortællinger og viden om deres børn er guld værd, når vi vil samskabe en pædagogisk praksis af høj kvalitet, hvor alle trives.

Skema 2. Løbende evaluering af vores pædagogiske praksis:

- Hvad vil vi fokusere på i evaluering?
- Hvad viser vores observationer?
- Hvad oplever børnene?
- Hvad har vi lært?
- Hvad vil vi ændre på?
- Hvad vil vi gøre mere af?

Skema 3. Systematisk og målrettet opsamling og overblik af vores evaluering:

- Hvad vi kan bruge vores nye viden til?
- Hvordan vores nye viden kan bidrage til forbedring og opkvalificering af vores pædagogiske praksis?
- Kan denne nye viden overføres til andre læringssituationer? F.eks. garderoben, gymnastik, musik og på legepladsen.

Desuden bruger vi et planlægningsskema, der skal fastholde os i at planlægge og forberede de forløb, som vi gerne vil evaluere, da vi har erfaret, at planlægning og forberedelse er alfa og omega, hvis evalueringsarbejde skal lykkes og blive konkret. Skemaet holder os fast i at gøre formålet tydeligt og holde fokus på, hvad vi vil evaluere på.

For os er det vigtigt, at vi evaluerer på få ting om året, men systematisk og grundigt.

Refleksioner:

- Nysgerrighed på vores egen praksis.
- Gør mere af det, der virker.
- Kig på konteksten omkring læringsmiljøet eller det individuelle barn, eksempelvis hvad sker der rundt omkring barnet, når et barn f.eks. bider eller slår.

Refleksioner ledelse:

- Hvordan kan vi klæde personalet på, så de kan løse opgaven bedst muligt?